

OPRACOWANIE PYTANIA

Walka człowieka ze swoimi słabościami. Omów zagadnienie na podstawie *Zbrodni i kary* Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*

EPOKA

Realizm

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1 O co tak naprawdę pyta komisja

Kluczem jest właściwe rozpoznanie słabości Raskolnikowa: nie chodzi o nałóg czy tchórzostwo, lecz o pychę - wiarę we własną teorię o jednostkach wybitnych, którym wolno więcej. Walka bohatera toczy się między tą teorią a jego naturą: sumieniem, wrażliwością, potrzebą więzi z ludźmi. Warto podkreślić, że zwycięstwo w tej walce wymaga pokory - przyznania się do winy przed sobą i innymi.

słabość	U Raskolnikowa to przede wszystkim pycha – wiara, że jest jednostką wyjątkową, której wolno przekroczyć prawo moralne – a także duma nieprzyjmująca pomocy i lęk po zbrodni. Komisja sprawdzi, czy nie mylisz słabości z nędzą czy tchórzostwem.
walka	Proces z przebiegiem i wynikiem: wahanie przed zbrodnią, próba życia według teorii, choroba i izolacja jako bunt natury, wyznanie winy jako przełom. Wypowiedź ma pokazać etapy, nie jeden moment.
człowiek	Perspektywa uniwersalna: Raskolnikow jest przypadkiem, przez który Dostojewski mówi o każdym, kto uzasadnia zło wielkim celem. Warto pokazać także innych bohaterów, którzy walczą ze słabościami inaczej.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Stanowisko, że najtrudniejsza walka człowieka toczy się z własną pychą i pokusami, a wygrać ją można tylko przez pokorę i przyznanie się do winy.
- ✓ Drogę Raskolnikowa omówioną etapami – teoria o ludziach niezwykłych, wahanie i zbrodnia, choroba i izolacja jako bunt sumienia, wpływ Soni i wyznanie winy – oraz co najmniej jedną postać kontrastową, Marmieladowa lub Świdrygajłowa, jako przykład walki przegranej.
- ✓ Kontekst literacki lub biblijny oraz wnioski o tym, że zwycięstwo nad słabością wymaga pokory i drugiego człowieka, a nie siły woli w samotności.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Teoria Raskolnikowa: w artykule byłego studenta ludzie dzielą się na zwykłych, którzy muszą przestrzegać prawa, i niezwykłych, jak Napoleon, którzy mają prawo przekroczyć normy dla wielkiego celu. Słabość intelektualna – pycha przebrana za filozofię, która pozwala usprawiedliwić zbrodnię jako eksperyment.
- Wahanie przed zbrodnią: Raskolnikow odczuwa wstręt do własnego planu, śni o zakatowanym koniu i po przebudzeniu modli się, by Bóg wskazał mu drogę i pozwolił porzucić zamiar; przypadkiem podsłuchana rozmowa o tym, że Lizawietę wyjdzie z domu, popycha go z powrotem. Pierwsza runda walki – natura broni się przed teorią, ale przegrywa.
- Zbrodnia i jej cena: Raskolnikow zabija toporem Alonę Iwanowną, a potem Lizawietę, która niespodziewanie wraca; ukrywa łup pod kamieniem i nigdy z niego nie korzysta. Po zbrodni popada w gorączkę, mdleje w komisariacie, odpycha matkę i siostrę oraz przyjaciela Razumichina. Choroba i izolacja jako dowód, że teoria przegrała z naturą, choć bohater jeszcze się do tego nie przyznaje.
- Sonia Marmieladowa: córka pijaka, która sprzedaje się, by utrzymać rodzinę, a mimo to zachowuje wiarę i czystość; czyta Raskolnikowowi ewangeliczną opowieść o wskrzeszeniu Łazarza, a gdy on wyznaje jej zbrodnię, każe mu pójść na rozstaje, ucałować ziemię i przyznać się publicznie. Pokora Soni jako lekarstwo na pychę – zwycięstwo w walce ze słabością przychodzi przez drugiego człowieka.
- Postaci kontrastowe: Marmieladow, urzędnik i alkoholik, który wie, że niszczy rodzinę, wyznaje swoją słabość ze łzami, a jednak pije dalej i ginie pod kołniami; Świdrygajłow, człowiek bez hamulców, który po odrzuceniu przez Dunię strzela sobie w głowę. Dwa warianty walki przegranej – przez bezsilność i przez pustkę.
- Epilog (opcjonalnie): na katordze Raskolnikow długo nie czuje skruchy i gardzi współwięźniami, aż choroba i obecność Soni zmieniają go; w finale bierze do rąk Ewangelię, a narrator zapowiada jego odrodzenie. Zwycięstwo nie jest natychmiastowe – pokora dojrzewa powoli.

LITERACKI

POLECANY

O doktorze Hiszpanie, Jan Kochanowski

Zmęczony biesiadą bohater żegna się z towarzystwem, ale ci wdzierają się do jego pokoju i namawiają go na jeden kieliszek, aż stwierdza, że poszedł spać trzeźwy, a obudzi się pijany. Zestaw ten żartobliwy obraz uległości z poważnymi słabościami bohaterów *Zbrodni i kary*.

LITERACKI

Makbet, William Shakespeare

Makbet walczy z własną ambicją tylko chwilę – przed zabójstwem Dunkana waha się, ale ulega przepowiedni czarownic i namowom żony, a każda kolejna zbrodnia przychodzi mu łatwiej, aż do całkowitego znieczulenia. Kontrast z Raskolnikowem: u Szekspira człowiek, który podda się słabości do końca, ginie bez odkupienia, u Dostojewskiego zbrodniarz może wrócić, jeśli przyjmie pokorę.

BIBLIJNY

Przypowieść o synu marnotrawnym (Ewangelia według św. Łukasza)

Syn odchodzi z domu z pychą i pieniędzmi, upada aż do głodu i pasania świń, a droga powrotu zaczyna się od słów „zgrzeszyłem przeciw tobie” – ojciec przyjmuje go bez wyrzutów. Ten sam schemat co u Raskolnikowa: zwycięstwo nad słabością nie jest triumfem woli, lecz przyznaniem się do upadku, a odrodzenie przychodzi jako dar, nie zasługa.

LITERACKI

Lalka, Bolesław Prus

Wokulski walczy z własną słabością – zaślepieniem miłością do Izabeli – i przegrywa wiele rund: wraca do niej mimo upokorzeń, aż rozmowa w pociągu zrywa złudzenie i prowadzi go na tory. Inny rodzaj słabości niż pycha Raskolnikowa, ale ten sam mechanizm: człowiek widzi swoją słabość i nie umie z nią zerwać w samotności, a Wokulskiemu, w odróżnieniu od Raskolnikowa, nikt nie podaje ręki.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: najtrudniejsza walka człowieka toczy się z własną pychą i pokusami, a wygrać ją można tylko przez pokorę.
- 2 Raskolnikow: teoria o ludziach nadzwyczajnych jako słabość intelektualna – pycha przebrana za filozofię.
- 3 Rozpad wewnętrzny po zbrodni jako dowód, że natura ludzka buntuje się przeciw teorii; rola Soni w drodze do wyznania winy.
- 4 Postaci kontrastowe: Marmieladow i Świdrygajłow – ludzie, którzy walkę ze słabościami przegrali.
- 5 Kontekst: *O doktorze Hiszpanie* (Jan Kochanowski) – Zmęczony biesiadą bohater żegna się z towarzystwem, ale ci wdzierają się do jego pokoju i namawiają go na jeden kieliszek, aż stwierdza, że poszedł spać trzeźwy, a obudzi się pijany. Zestaw ten żartobliwy obraz uległości z poważnymi słabościami bohaterów *Zbrodni i kary*; wniosek o pokorze jako warunku zwycięstwa.